

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 119900 19 Rev
Banjaluka, 04.02.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija: Senada Tice, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja „A. ... – A.1“, Ul ... G., koga zastupa punomoćnik „M. & Co“ DOO, Advokatsko društvo iz S., protiv tuženog „B.“ DOO B., koga zastupaju punomoćnici S.D. i T.S., advokati iz B., radi duga, vrijednost predmeta spora: 948.614,03 KM, i pravnoj stvari tuženog „B.“ DOO B., kao tužitelja (u daljem tekstu: tuženi), protiv tužitelja „A. ... – A.1“, kao tuženog (u daljem tekstu: tužitelj) radi utvrđenja ništavosti ugovora, vrijednost predmeta spora: 51.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 119900 19 Pž od 19.3.2019. godine, na sjednici održanoj dana 04.02.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 119900 19 Pž 3 od 19.3.2019. godine preinačava i sudi:

Žalba tuženog se djelimično usvaja i presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 119900 16 Ps od 02.11.2018. godine preinačava, tako što se utvrđuje da je ništav Ugovor o licenciranju i povratu duga u vezi sa licencom za simultanu neizmjenjenu i nepremoštenu transmisiju AGICOA Radova sadržanih u TV kanalima putem kablovske/IPTV u periodu između 2013. do 2016. godine i povrat duga koji je nastao u skladu sa ugovorima o licenciranju za kablovsku/IPTV retransmisiju u periodu između 2006. i 2012. godine u Bosni i Hercegovini, zaključen između tužitelja, A. ... – A. i tuženog „B.“ DOO B., dana 06.9.2013. godine.

U ostalom dijelu revizija se odbija.

Obavezuje se tuženi da tužitelju, na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 24.570,09 KM.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 119900 16 Ps od 02.11.2018. godine obavezan je tuženi da tužitelju isplati iznos od 948.614,03 KM, sa kamatom i to: na iznos od 229.521,45 KM od 06.9.2013. godine; na iznos od 54.934,79 KM od 01.4.2014. godine; na iznos od 59.995,46 KM od 01.10.2014. godine; na iznos od 64.914,13 KM od 01.12.2014. godine; na iznos od 53.667,04 KM od 14.10.2013. godine; na iznos od 53.827,57 KM od 14.10.2013. godine; na iznos od 54.313,26 KM od 03.11.2013. godine; na iznos od 55.385,49 KM od 01.06.2014. godine; na iznos od 78.090,14 KM od 19.08.2015. godine; na iznos od 79.889,80 KM od 19.08.2015. godine i na iznos od 84.185,10 KM od 17.10.2015. godine, pa sve do konačne isplate, i da mu

naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 42.082,28 KM, dok je odbijen zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Odbijen je protivtužbeni zahtjev tuženog da se utvrdi da je ništav Ugovor o licenciranju i povratu duga u vezi sa licencom za simultanu, neizmjenjenu i nepremoštenu transmisiju AGICOA radova sadržanih u TV kanalima putem kablovske/IPTV u periodu između 2013. godine do 2016. godine i povrat duga koji je nastao u skladu sa ugovorima o licenciranju za kablovsku/IPTV retransmisiju u periodu između 2006. i 2012. godine u BiH, od 06.09.2013. godine, zaključen između tužioca i tužene, kao i da se obaveže tužitelj da tuženom naknadi troškove parničnog postupka.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 119900 19 Pž od 19.3.2019. godine, žalba tuženog je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena u dijelu u kojem je odlučeno o troškovima postupka, tako što je obavezan tuženi da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 37.683,08 KM, dok je u preostalom dijelu, žalba odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava žalbe, u iznosu od 4.387,50 KM, kao i zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu, u iznosu od 4.387,50 KM.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija usvoji i obje nižestepene presude preinače tako da se usvoji protivtužbeni zahtjev, a odbije tužbeni zahtjev i tužitelj obaveže da mu naknadi troškove parničnog postupka.

U odgovoru, tužitelj pobija revizione navode i predlaže da se revizija odbije, kao neosnovana.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu, na ime ispunjenja ugovora, isplati iznos od 948.614,03 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka, kao i zahtjev tuženog da se utvrdi ništavost Ugovora o licenciranju i povratu duga, u vezi sa licencom za simultanu neizmjenjenu i nepremoštenu transmisiju AGICOA Radova sadržanih u TV kanalima putem kablovske/IPTV u periodu između 2013. do 2016. godine i povrat duga koji je nastao u skladu sa ugovorima o licenciranju za kablovsku/IPTV retransmisiju u periodu između 2006. i 2012. godine u Bosni i Hercegovini, zaključen između tužitelja i tuženog dana 06.9.2013. godine (u daljem tekstu: Ugovor o licenciranju i povratu duga).

U postupku koji je prethodio donošenju nižestepenih presuda utvrđeno je da je tužitelj organizacija/udruženje, koji je u Ženevi registrovan za međunarodno kolektivno upravljanje audiovizuelnim radovima i ovlašten od strane svojih članica da zaključuje u njihovo ime ugovore o licenciranju koji se odnose na kablovsku retransmisiju audiovizuelnih radova, shodno Direktivi Evropskog savjeta broj: 93/83/EEC i da ubire naknadu po tom osnovu; da je, za period od 2006. do 2009. godine, u vezi licenciranja simultane, nepromijenjene i neskrraćene retransmisije televizijskih programa putem kabla u BiH, zaključen Opšti sporazum između, Korporacije za emitovanje, VG medija, društva A. i društva S. Q. N., (svi označeni kao vlasnici prava), s jedne strane i Asocijacije ... u BiH (AKOP), s druge strane, kao krovne organizacije kablovskih operatera u BiH koja je opunomoćena od strane svojih članova da vodi u njihovo ime pregovore u vezi sa navedenim sporazumom; da su tim Opštim sporazumom, vlasnici prava odobrili AKOPU i

kablovskim operaterima koji su njegovi članovi, neekskluzivnu licencu da svojim pretplatnicima vrše retransmisiju programa i dijela sadržanih u njima, za određenu naknadu; da je nakon isteka ovog Opšteg sporazuma zaključen isti takav Opšti sporazum za period od 2009. do 2012. godine; da je u to vrijeme, tačnije do 13.8.2012. godine, „E.k.“ d.o.o. D. bila kolektivna organizacija koja je uz dozvolu Instituta za intelektualno vlasništvo BiH, obavljala poslove kolektivnog ostvarenja autorskog prava, u koja autorska prava, u smislu kolektivnog ostvarenja, su spadala prava kablovskog reemitiranja autorskih dijela; da su po isteku Opšteg sporazuma, koji je trajao do 31.12.2012. godine, parnične stranke, dana 06.9.2013. godine (s obzirom da u periodu od 2012. do 2015. godine nije postojala ni jedna licencirana lokalna organizacija za kolektivno ostvarivanje kablovske retransmisije za Bosnu i Hercegovinu) direktno zaključile Ugovor o licenciranju i povratu duga (na kojem se temelji tužbeni zahtjev i koji je predmet protivtužbenog zahtjeva); da je ovim ugovorom tužitelj dao tuženom neekskluzivnu licencu da svojim pretplatnicima vrši kablovsku retransmisiju AGICOA Radova sadržanih u TV kanalima tokom trajanja ovog ugovora, na području BiH, uz obavezu tuženog da tužitelju plaća odgovarajuću naknadu prema fakturama koje će mu tužitelj izdavati kvartalno; da je ovim ugovorom tuženi priznao svoja dugovanja prema tužitelju po ranije zaključenim Opštim ugovorima o licenciranju, u ukupnom iznosu od 105.617,21 Evra; da je po tom Ugovoru tužitelj jedno vrijeme direktno ispostavljao fakture tuženom za korištenje odnosno kablovsko reemitovanje programskih sadržaja; da je tužitelj dana 02.4.2015. godine zaključio servisni ugovor sa „A. C.“ d.o.o. K., koji je, između ostalog, bio obavezan da u ime i za račun tužitelja vodi računa o naplati po osnovu, naprijed opisanog, predmetnog ugovora zaključenog između parničnih stranaka i da u ime i za račun tužitelja ispostavlja račune tuženom; da je tuženi primljene fakture od „A. C.“ d.o.o. K. knjižio u svom knjigovodstvu i nije ih osporavao; da iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke, Snježane Stanković, proizilazi da dug tuženog prema tužitelju, po osnovu Ugovor o licenciranju i povratu duga od 06.9.2013. godine, iznosi 929.521,45 KM; da je tužbom od 05.9.2016. godine tužitelj pokrenuo ovu parnicu; da je u toku parnice tuženi podnio protivtužbu kojom je tražio utvrđenje da je ništav Ugovor o licenciranju i povratu duga od 06.9.2013. godine.

Kod takvog stanja stvari prvostepeni sud nalazi da su parnične stranke bile u poslovnom odnosu po osnovu Ugovora o licenciranju i povratu duga od 06.9.2013. godine; da je tuženi tim ugovorom priznao postojanje duga prema tužitelju za raniji period od 2006. do 2012. godine, te se obavezao na plaćanje istog u ratama; da se obavezao i na plaćanje naknade ubuduće, za kablovsko reemitovanje programskih sadržaja koje zastupa tužitelj; da je tužitelj na osnovu takvih ugovornih odredbi ispostavio tuženom fakture direktno i posredstvom provajdera društva „A.C.“ d.o.o. K., koje tuženi nije u cjelini platio, slijedom čega je udovoljio tužbenom zahtjevu, temeljeći svoju odluku na odredbama člana 26, 28, 148. i člana 262. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78,39/85,45/89,57/89 i „Službeni glasnik RS“ br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO).

Odbio je protivtužbeni zahtjev nalazeći da Ugovor o licenciranju i povratu duga od 06.9.2012. godine nije ništav, jer da su tužitelj, kao međunarodno udruženje za kolektivno ostvarivanje audiovizuelnih radova putem kablovskog reemitiranja i tuženi, kao kablovski operater, mogli zaključiti takav ugovor, shodno odredbama Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10 – u daljem tekstu: ZKOASP).

Odlučujući o žalbi tuženog drugostepeni sud je prihvatio činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda, pa je žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu u dijelu kojim je odlučeno o glavnom zahtjevu iz tužbe i zahtjevu iz protivtužbe, a preinačio je samo rješenje kojim je odlučeno o troškovima parničnog postupka.

Nižestepene odluke su pravilne u dijelu kojim je odlučeno o tužbenom zahtjevu, ali je odluka o protivtužbenom zahtjevu zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Parnične stranke su zaključile Ugovor o licenciranju i povratu duga od 06.9.2013. godine. Tim ugovorom je, kako je naprijed rečeno, tužitelj dao tuženom neekskluzivnu licencu da svojim pretplatnicima vrši kablovsku retransmisiju AGICOA Radova sadržanih u TV kanalima tokom trajanja ovog ugovora, na području BiH, koja retransmisija mora biti simultana, neizmijenjena i nepremoštena, bez dodataka i izmjena i bez prava na ustupanje trećim licima, uz obavezu tuženog, da tužitelju plaća naknadu, shodno odredbi člana 5. Tarife i prema fakturama koje će tužitelj izdavati kvartalno, po osnovu broja pretplatnika i broja retransmitiranih TV kanala, tako što će te račune tuženi plaćati po dospelju svakog pojedinog računa, a u protivnom će plaćati kamatu od 5%, bez ikakve dalje opomene.

Odredbama člana 147. stav 2. i 3. Zakona o autorskim i srodnim pravima („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10) je propisano, da se autorska prava mogu ostvarivati za svako pojedinačno autorsko djelo (individualno ostvarivanje prava) ili za više autorskih djela, više autora zajedno (kolektivno ostvarivanje prava) i da se kolektivno ostvarivanje prava uređuje posebnim zakonom uz odgovarajuću primjenu odredbi ovog zakona.

Prema odredbama člana 2. stav 1. i 2. ZKOASP, kolektivno ostvarivanje autorskog prava znači, ostvarivanje autorskog prava za više autorskih djela većeg broja autora zajedno, posredstvom pravnih lica specijaliziranih samo za tu djelatnost, koja ispunjavaju sve uslove prema odredbama ovog zakona i koje imaju dozvolu Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine, a takva kolektivna organizacija obavlja djelatnost kolektivnog ostvarivanja autorskog prava u svoje ime, a za račun autora.

Aktivnosti koje obavlja kolektivna organizacija u ostvarivanju autorskog prava obuhvata, pored ostalog, i poslove sklapanja ugovora sa stranim kolektivnim organizacijama i njihovim udruženjima, kako propisuje odredba člana 3. stav 1. tačka h) ZKOASP.

Ostvarivanje autorskog prava mora se obavljati samo na kolektivan način u slučaju ubiranja naknade za privatnu i drugu sopstvenu upotrebu djela i u slučaju kablovskog reemitovanja autorskih djela, osim ako se radi o sopstvenim emisijama radiodifuznih organizacija, nezavisno od toga da li su to izvorna prava radiodifuznih organizacija, ili prava koja su na njih prenijeli drugi nosioci prava (član 4. stav 2. tačka b) i c) ZKOASP).

Saglasno sadržaju naprijed citiranih zakonskih odredbi, pravilnim se ukazuje zaključak nižestepeni sudova da se u konkretnom slučaju radi o ostvarivanju autorskih prava koja se moraju obavljati samo na kolektivan način, što su parnične stranke regulisale spornim Ugovorom o licenciranju i povratu duga od 06.9.2012. godine.

Međutim, budući da se kolektivno ostvarivanje autorskog prava provodi putem kolektivnih organizacija koje posjeduju dozvolu Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (član 2. stav 1. i 2. ZKOASP) i da su samo te kolektivne organizacije ovlaštene da sklapaju ugovore sa stranim kolektivnim organizacijama i njihovim udruženjima (član 3. stav 1. tačka h) ZKOASP) proizlazi, da tuženi, kao kablovski operater, nije mogao sa tužiocem, kao međunarodnim udruženjem za kolektivno upravljanje

autorskim pravima, audiovizuelnim radovima putem kablovske reemisije, da zaključi predmetni Ugovor o licenciranju i povratu duga kojim je tužitelj ustupio tuženom pravo na kablovsku reemisiju, audiovizuelnih radova za određenu naknadu, jer ni jedna od stranaka nije imala dozvolu Instituta za intelektualno vlasništvo BiH, za obavljanje te djelatnosti.

Iz navedenog proizlazi da je sporni Ugovor o licenciranju i povratu duga od 06.09.2013. godine, zaključen suprotno naprijed navedenim odredbama ZKOASP, kao prinudnim propisima, što ga čini ništavim, u smislu odredbe člana 103. stav 1. ZOO, slijedom čega je revizija tuženog djelimično usvojena i drugostepena presuda, u dijelu kojim je odlučeno o protivtužbenom zahtjevu, preinačena kao u izreci, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Službeni. glasnik Republike Srpske", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP).

U slučaju ništavosti ugovora, odredbom člana 104. stav 1. ZOO, je propisano, da je svaka ugovorna strana dužna da vrati drugoj sve ono što je primila po osnovu takvog ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se priroda onoga što je ispunjeno protiv vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ukoliko zakon što drugo ne određuje.

U ovom slučaju nije sporno da je tuženi, kao kablovski operater, ostvario koristi po osnovu prava zasnovanih na spornom Ugovoru o licenciranju i povratu duga. Ta se korist, po prirodi stvari, ne može vratiti, ali je zato moguće dati odgovarajuću naknadu u novcu, kako propisuje odredba člana 104. stav 1. ZOO. Ta novčana naknada odgovara vrijednosti naknade koju su ugovorile parnične stranke i koju bi tuženi morao platiti nekoj drugoj ovlaštenoj organizaciji ili udruženju za sticanje prava emitovanja programa po osnovu kablovske retransmisije audiovizuelnih radova. Zato su nižestepeni sudovi pravilno sudili o tužbenom zahtjevu, obavezavši tuženog da tužitelju isplati traženi iznos. Ovo naročito kod činjenice da parnične stranke nisu dovele u pitanje nalaz i mišljenje vještaka finansijske struke u pogledu visine naknade za koristi koju je tuženi ostvario po osnovu predmetnog ugovora.

Tuženi je, prema izloženom, u obavezi da tužitelju isplati traženi iznos, sa pripadajućom kamatom, temeljem odredbe člana 104. stav 1. ZOO, pa navodi revidenta da je neke fakture ispostavljao „A.C.“ d.o.o. K. (koji je, usput rečeno, na to bio ovlašten, odredbama naprijed navedenog servisnog ugovora zaključenog 02.4.2015. godine), a ne tužitelj neposredno, nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Takođe, odnos tužitelja i ovog pravnog lica, nije od uticaja na rješenje spornog odnosa između parničnih stranaka iz ovog postupka.

Nije osnovan prigovor zastarjelosti potraživanja koji je tuženi isticao tokom postupka i ponavlja ga u reviziji. Nižestepeni sudovi su ga s pravom odbili i za svoju odluku dali uvjerljive i argumentovane razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud. Ugovorom o licenciranju i povratu duga, tuženi je priznao raniji dug (član 387. stav 1. ZOO), odnosno odrekao se zastarjelosti (član 366. stav 1. ZOO) – zavisno od toga jesu li obaveze po ranijim računima već bile zastarile ili je rok zastare još tekao. U svakom slučaju posljedice su iste - rok zastare je, u odnosu na potraživanje koje je dospjelo prije zaključenja ugovora, od tada počeo ponovo teći, pa su za odlučivanje o prigovoru zastare, irelevantni navodi revidenta, kojima objašnjava razliku između pojma prekida zastare i odricanja od zastare. Tužitelj nije preinačavao tužbu podneskom od 13. decembra 2016. godine, pa je ovakva tvrdnja revidenta neosnovana i takođe bez uticaja na odlučivanje o prigovoru zastarjelosti.

Uostalom, pravo na isticanje ništavosti, shodno odredbi člana 110. ZOO ne zastarijeva, što se odnosi i na posljedice utvrđenja ništivosti, pa je prigovor zastarjelosti i iz ovog razloga neosnovan.

Iz naprijed navedenih razloga se odluke nižestepenih sudova u dijelu kojim je odlučeno o tužbenom zahtjevu, ukazuju pravilnim, slijedom čega je revizija tuženog u ovom dijelu odbijena, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Kada sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek, saglasno odredbi člana 397. stav 2. ZPP, odlučiće o troškovima cijelog postupka. Stranka koja u cjelini izgubi spor dužna je da protivnoj strani naknadi troškove, a ako djelimično uspije u parnici, troškovi se dosuđuju srazmjerno tom uspjehu (član 386. stav 1. i 2. ZPP).

Tuženi je, zastupan po punomoćniku advokatu, tražio troškove zastupanja, u svemu obračunate prema odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05) u ukupnom iznosu od 19.106,87 KM, što sa troškovima žalbe i revizije, iznosi ukupno 27.881,87 KM. Cijeneći uspjeh tuženog u parnici (uzimajući u obzir tužbeni i protivtužbeni zahtjev) od 20%, ovaj sud nalazi da je zahtjev tuženog na ime troškova postupka osnovan do iznosa od 5.576,37 KM.

Drugostepeni sud je na isti način obračunao troškove tužitelja u ukupnom iznosu od 37.683,08 KM, pa imajući u vidu njegov uspjeh u postupku od 80%, pripada mu pravo na naknadu troškova u iznosu od 30.146,46 KM.

Prebijanjem međusobnih zahtjeva na ime troškova postupka, tuženi je obavezan da tužitelju naknadi troškove postupka u iznosu od 24.570,09 KM.

Predsjednik vijeća
Senad Tica

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić